

Landbrug og Grøn Omstilling

J.nr. 2021 – 952

Ref. JAVIN

Den 4. oktober 2022

Anbefalinger fra det Rådgivende Udvalg for Multifunktionel Jordfordeling

Det Rådgivende Udvalg for multifunktionel jordfordeling har siden sin nedsættelse i 2019 fulgt fremdriften og effekten af multifunktionelle jordfordelinger og tilhørende projekter, og har på denne baggrund evalueret projekter gennemført i bevillingens løbetid (2019-2022). På baggrund af udvalgets løbende arbejde og vedlagte slutevaluering udarbejdet af foreningen Fremtidens Bæredygtige Landskaber, er medlemmerne i det rådgivende udvalg fremkommet med følgende anbefalinger:

- Ordningen for multifunktionel jordfordeling (MUFJO) har grundlæggende demonstreret succesfulde arealprojekter, der hviler på et strategisk overblik, hvor lokalområder aktiveres og revitaliseres gennem en række samtidige tiltag, der går på tværs af aktører og finansiering. MUFJO er derfor et godt bud på et fremtidigt paradigme, der kombinerer proces og redskaber i arealprojekter. Det rådgivende udvalg anbefaler, at der tilvejebringes finansiering til lignende ordningers projektfacilitering, herunder rekreative elementer, jordkøb og værditab i kommende år.
- Der er behov for at sikre bedre sammenhæng til kommunernes planlægning for arealanvendelsen i det åbne land. Det kan være med til at sikre en overordnet national planlægning og prioritering i arealanvendelsen og afvejning af forskellige interesser og på tværs af indsats. Det rådgivende udvalg anbefaler, at et tværgående arbejde fokuseret på at sikre en helhedsorienteret planlægning i det åbne land prioriteres, med blik for den tidlige inddragelse af lodsejere, der sikrer den lokale opbakning.
- Der er et behov for, at forskellige tilskudsordninger afstemmes, integreres eller sammentænkes for at mindske kompleksiteten. Indretningen af tilskudsordninger bør afstemmes bedre på det nationale såvel som det kommunale plan med henblik på en større synergieffekt. Det rådgivende udvalg anbefaler, at dette arbejde prioriteres, eksempelvis ved at undersøge mulighederne for én indgang for støtteansøgere.

Hovedkonklusioner fra evalueringen

Anbefalingerne fra det rådgivende udvalg er baseret på de løbende drøftelser i udvalget samt evalueringen udarbejdet af Fremtidens Bæredygtige Landskaber. MUFJO-ordningen har potentiale som model for fremtidige tilskudsordninger – både på baggrund af dens lokalinddragelse, dens multifunktionelle karakter og mulighederne for at offentlige midler geares med private eller halvoffentlige investeringer.

Samtidigt peger evalueringen på udfordringer i både ordningens finansieringsmodel og proces- og projektmodel. Som MUFJO-ordningen er indrettet i dag, mangler den at kunne tilbyde økonomiske incitamentter til at indfri tilstødende direktivforpligtende- og nationale mål, som ansøgere skal bidrage til at opfylde. Derudover peger evalueringen på generelle problemstillinger og anbefalinger vedrørende arealanvendelse. Herunder vurderes det, at der er behov for en overordnet planlægning og prioritering i arealanvendelsen og afvejning af forskellige interesser og indsatser. Endvidere påpeger evalueringen, at der er et behov for, at de forskellige tilskudsordninger afstemmes, integreres eller sammentænkes for at mindske kompleksiteten. Kompleksiteten er en central årsag til, at det er administrativt krævende og tidsmæssigt udfordrende at kombinere tilskudsmuligheder på tværs af flere ordninger. Endelig påpeges det som en udfordring, at der mangler løsninger på håndteringen af funktionstømte landbrugsbygninger i forbindelse med jordfordeling. Disse bygninger er et resultat af et fald i antallet af landbrugsbedrifter og de omfatter både produktions- og beboelsesbygninger.

Baggrund om multifunktionel jordfordeling og det rådgivende udvalg

Den Multifunktionelle Jordfordelingsfond blev nedsat ved *Aftale af 28. september 2018 om hjælpepakke til landbruget* (Tørkepakken), indgået af regeringen (VLAK) sammen med Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti. I Tørkepakken blev der nedsat 150 mio. kr. til anvendelse i perioden 2018-22. Disse midler blev vurderet at kunne finansiere ca. 6.800 ha jordfordeling. På grund af stor efterspørgsel til MUFJO-midlerne blev det i 2021 besluttet at fremrykke 2022-midlerne til 2021. I januar 2022 blev der afsat 20,5 mio. kr. ekstra til den multifunktionelle jordfordelingsfond, der muliggjorde, at ordningen kunne fortsætte i 2022 som oprindeligt planlagt. I alt har der været 6 ansøgningsrunder. Multifunktionel jordfordeling forudsætter formulering og udvikling af multifunktionelle projekter, som sammentænker landbrugsproduktion med andre prioriterede formål eller indsatser i ét og samme projekt.

Det Rådgivende Udvalg for Multifunktionel Jordfordeling blev nedsat i 2019 på baggrund af Miljø- og Fødevareministeriets *Modelpapir for den Multifunktionelle Jordfordelingsfond*. Følgende har været medlemmer i det Rådgivende Udvalg: Bæredygtigt Landbrug, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, FinansDanmark, Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Dansk Skovforening, Friluftsrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrug & Fødevarer, Landdistrikternes Fællesråd, RealDania (Fremtidens Bæredygtige Landskaber), Økologisk Landsforening, DANVA og Danske Vandværker. Desuden har Miljøministeriet, Erhvervsministeriet (senere udvekslet med Indenrigs- og Boligministeriet), Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Landbrugsstyrelsen ligeledes deltaget i arbejdet. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har været sekretariat for udvalget.

Fremtidens Bæredygtige Landskaber, der er et projekt initieret af Realdania, har udarbejdet en slutevaluering af den multifunktionelle jordfordelingsordning (MUFJO-ordningen) på anmodning af Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Denne evaluering er blevet præsenteret for og diskuteret af det Rådgivende Udvalg på et møde d. 19. september 2022. Evalueringen er udarbejdet på baggrund af de erfaringer, evalueringsrejseholdet gjorde sig i de besøgte projekter. Rejseholdet bestod af repræsentanter fra nogle af det Rådgivende Udvalgs medlemmer samt projektleder for MUFJO i LBST. Evalueringen bygger på ni MUFJO-projekter. Evalueringen er udelukkende en evaluering af *planlægningsfasen* af MUFJO-projekterne samt *potentialet* for at opnå de formodede resultater, da mange af projekterne på evalueringstidspunktet ikke er blevet gennemført endnu. Projekternes konkrete og landskabelige resultater vil først kunne måles og evalueres efter en årrække.